

Şencan, S., & Yılmaz Bingöl, T. (2023). Feminist terapi literatür taraması. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, (Ö2), 34-44.

JSES

Journal of Sustainable Educational Studies

e-ISSN: 2757-5284

Geliş/Received: 11.02.2023 Kabul/Accepted: 20.03.2023

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi/Research Article

Feminist Terapi Literatür Taraması¹

Serra ŞENCAN²

Tuğba YILMAZ BİNGÖL³

Özet

Son yıllarda kadınlar sosyal ve ekonomik yaşamda daha fazla yer almaya başlamasıyla birlikte çeşitli ortamlarda fırsat eşitsizlikleri ortaya çıkmaktadır. Feminist terapi, feminizm akımını temele almaktadır. Kaynağını halktan alması ve hiyerarşik ilişki olmaması terapinin en dikkat çekici noktalarından biri olmaktadır. Yapılan bu araştırma, feminist terapi ile ilgili literatürde yapılan araştırmaları derlemek amacıyla yapılmaktadır. Literatür taraması yapılırken Google Akademik üzerinden 2012-2022 yılları arasındaki uluslararası çalışmalar incelenmiştir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde araştırmaların 20 tanesinin doğrudan Feminist Terapi ile ilişkili olduğu görülmüştür. Çalışmalar arasında 14 makale psikoloji, 3 makale sağlık, 1 makale eğitim, 1 makale sosyal hizmet, 1 makale sosyoloji dergisinde yayımlanmıştır. 1 sosyoloji ve 1 sosyal hizmet alanındaki makale feminist terapi içeriğine rağmen alan dışı konulara değindiğinden göz ardı edilmiştir. Sağlık dergilerindeki makaleler ise, psikiyatri alanında yapıldığından dolayı çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmalar incelendiğinde 15 makalenin literatür taraması, 2 makalenin meta analiz ve 1 makalenin ise karma model kullanılarak yapıldığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Feminist terapi; literatür taraması; makale

Feminist Therapy Literature Review

Abstract

In recent years, inequalities of opportunity have emerged in various environments as women have started to take more part in social and economic life. Feminist therapy is based on the current of feminism. One of the most striking points of the therapy is that it takes its source from the public and does not have a hierarchical relationship. This research is carried out in order to compile the researches in the literature on feminist therapy. During the literature review, international studies between the years 2012-2022 were examined through Google Scholar. When the literature on the subject was examined, it was seen that 20 of the studies were directly related to Feminist Therapy. Among the studies, 14 articles were published in the journal psychology, 3 articles on health, 1 article on education, 1 article on social work, and 1 article on sociology. 1 sociology and 1 social work article, despite its feminist therapy content, was ignored because it touched on non-field issues. Articles in

¹ Bu çalışma 16 Aralık 2022 tarihlerinde FSMVU Eğitimde Mükemmeliyet Araştırmaları Kongresi'nde (EMAK-2022) sunulan sözlü bildirin genişletilmiş hâlidir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul-Türkiye, serrascan1@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9764-1677

³ Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, İstanbul-Türkiye, tbingol@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1104-2244

health journals were included in the study because they were made in the field of psychiatry. When the studies were examined, it was seen that 15 articles were made by using the literature review, 2 articles were using meta-analysis and 1 article was using mixed model.

Keywords: Feminist therapy; literature review; article

1. GİRİŞ

“Feminizm, fenomenolojik bir felsefeyi ima eder ve ondan çıkar. Temel politik eylem, temel terapötik eylemle aynıdır: başka bir kişinin deneyimine, o kişinin gerçek olan hakkındaki içsel bilgisini açıkça ortaya koymasını sağlayacak şekilde katılma sürecidir. Bir insanın dünyada olma biçiminin temel doğruluğuna olan inancı ima eden terapötik duruş, bu tür bir deneyimi mümkün kılan şeydir (Hill, 1990, s. 53).”

“Feminist terapi 1960'ların sonlarına doğru ortaya çıktı. Görünüşü, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ikinci feminizm dalgasıyla örtüşüyor ve başlangıçta bu hareketin gündeme getirdiği endişeleri yansıtıyordu (Brown, 2018, s. 18-19).” 1960'larda şiddete maruz kalan kadınlar için sığınma evlerinin ve tecavüz kriz merkezlerinin kuruluşlarına dayanmaktadır (Murdock, 2019, s. 392). Feminist terapi, kadının zorluklarının kökeninde ne ölçüde sosyal (dışsal) olabileceğini keşfetmesine yardımcı olma sürecini içerir (McNamara ve Rickard, 1989, s. 184). Terapi anlayışı feminist bakış açısından gelişmiştir. Diğer birçok terapi teorisinin aksine, onu yaratan tanımlanabilir bir kurucuya sahip değildir (Brown, 2018, s. 27).

“Kültürümüz kadınların buyrukları yerine getiren, anlayışlı, fedakâr, kendinden ödün veren bireyler olduklarını söyler ve bu türde davranışları destekler. Bu durum ise kadınların toplumdaki sosyal kimlik oluşumunu, birey olma davranışını, benlik oluşumunu, geleceğe dair arzu, istek ve hedeflerini; bunlara bağlı olarak da mutluluklarını etkiler (Şahin, 2019, s. 123).” Kadınlara yüklenen bu davranışların yerine getirilmemesi bozukluk olarak görülür. Feminist bir terapist, bir danışanın biyolojik alanda güçsüz bırakılma yollarını değerlendirecek ve görünürdeki güçsüzlüğün aslında hayatta kalma veya güvende olmak için kullandığı stratejilerini fark edecektir (Brown, 2018, s. 143). Feminist terapistler erkeklerden çok kadınları etkileyen ataerkil kültürel normlara ve de özellikle fiziksel, cinsel, duygusal şiddetle bağlantılı olan problemlere odaklanmaktadır (Murdock, 2019, s. 392).

“Feminist terapistler, danışanların ve çalışan psikoterapistlerin çoğunun kadın olmasına dikkat çekmişler ve bununla birlikte pek çok geleneksel terapi kuramının beyaz erkeklerce (Avrupalı veya Amerikalı) oluşturulmuş olmasına karşı bir duruş göstererek bazı sorular üzerinde yoğunlaşmışlardır: Neden kadınlara daha çok depresyon teşhisi konulmaktadır? Avrupalı ya da Amerikalı beyaz erkekler oluşturdukları kuramlar ile kadınların bilhassa farklı ırklardan kadın danışanların gereksinimlerini karşılayabilir mi? (Şahin, 2019, s. 123)”

1.1. Feminist Kimlik Modeli

“Cross'un teorisi, pozitif feminist kimlik modelinin geliştirilmesi için sezgisel bir değere sahiptir. Birinci aşama, *pasif kabul*, Cross'un teorisine paraleldir ve bireyleri, kurumsal ve kültürel önyargıları ve ona karşı ayrımcılığı reddetmekten habersiz olan kadını tanımlar (Downing ve Roush, 1986, s. 698).” İkinci aşama *aydınlanma evresi* (Şahin, 2019), kadının artık görmezden gelemeyeceği veya inkâr edemeyeceği bir veya bir dizi kriz veya çelişki tarafından hızlandırılır (Downing ve Roush, 1986, s. 698). Kadının istenmeyen olaylar yaşaması bu evreye ulaşmasına olanak sağlar. “*Saplanma- Çıkma* ise üçüncü evredir. Bu evreyi tamamlamak için önce saplanmanın, sonra evrenin ikinci basamağı olan çıkmanın yaşanması gerekir. Kadınlar saplanma evresinde feminist ideolojiyi bütünüyle kabul ederek kadın arkadaşlarıyla çok yakın ilişkiler içinde olurlar. Kadınlar saplanma evresinde feminist ideolojiyi bütünüyle kabul ederek kadın arkadaşlarıyla çok yakın ilişkiler içinde olurlar (Şahin, 2019, s. 127).” Dördüncü aşama *sentezdir*. Bu aşamada, birey kadın olmanın olumlu yönüne giderek daha fazla değer verir ve bu nitelikleri kendi kişisel nitelikleriyle olumlu ve gerçekçi bir benlik kavramına entegre edebilir (Downing ve Roush, 1986, s. 702).

FT kuramcıları, toplumun tipik olarak kadınlara ilişkin olan özellikleri ve davranışları hor gördüğünü, erkeklere ilişkin özelliklerle karşılaştırıldığında da bunları sağlıklı olarak nitelediğini ileri sürmektedir (Worell ve Johnson, 2001; akt. Murdock, 2019, s. 289). Böylece sağlıklılık standardı da erkeksi özelliklere bağlanmaktadır (Chesler, 1972; akt. Murdock, 2019, s. 289).

1.2. Feminist Terapi Teknikleri

“Feminist terapistler, hümanist, bilişsel, varoluşsal, aile ve psikodinamik terapi okullarıyla ilişkili çok çeşitli teknikler kullanırlar: *Toplumsal Cinsiyet Rolü veya Sosyal Kimlik Analizi*: Cinsiyet rolü veya sosyal kimlik analizi, değerlendirmenin önemli bir bileşenini temsil eder ve cinsiyet ve diğer kimlik durumlarının (örneğin yaş, cinsel yönelim, ırk) psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini araştırmayı içerir. *Feminist Güç Analizi*: Feminist güç analizi, danışanların güç ve kaynaklara eşit olmayan erişimin kişisel tercihleri ve sıkıntıyı nasıl etkileyebileceğini anlamalarına yardımcı olmak için tasarlanmış bir dizi yöntemi ifade eder. Terapistler ve danışanlar, eşitsizliklerin veya kurumsal ve kültürel engellerin öz tanımları, başarıları ve refahı nasıl sınırlandırabileceğini araştırır. *Kendini Açma*: Nicole Simi ve James Mahalik (1997), feminist terapistlerin kişisel geçmişle ilgili bilgileri paylaşma konusunda diğer terapistlerden daha istekli olduklarını ve danışanların kendini açma taleplerine açık olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Politik ve kişisel konular arasında bağlantı kurmak için bir yöntemdir. *Grup Çalışması*: Birden fazla kişinin kendini açmasını içeren grup çalışması, karşılıklılığı ve grup üyelerinin karşılaştığı ortak sorunların farkındalığını kolaylaştırır. Grup çalışması, katılımcılar arasındaki tecrit duygularını azaltmaya yardımcı olur ve bireylerin birbirlerine güvenmeyi öğrendikleri bir atmosfer sağlar (Enss, 2004, s. 43).”

Kadına yönelik şiddetle ilgili haberler her gün ortaya çıkarken kadını güçlendirmeyi amaçlayan bu terapi yaklaşımının dünyadaki durumu merak uyandırmaktadır. Bu nedenle, bu araştırma, Feminist terapi içerikli uluslararası makalelerin son 10 yılını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda 2012-2022 yılları arasında yapılan feminist terapi içerikli uluslararası araştırma makalelerini incelemek araştırmanın amacıdır. Alt amaçlar ise şöyle sıralanmıştır:

1. Feminist terapi içerikli araştırma makaleleri hangi yıllarda yazılmıştır?
2. Feminist terapi içerikli araştırma makaleleri hangi alanlarda yapılmıştır?
3. Feminist terapi içerikli araştırma makalelerinde hangi yöntemler kullanılmıştır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın alt boyutları, model ve deseni, problem durumu, amacı, örneklem grubu yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli/Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum analizi deseni kullanılmıştır. Veriler doküman analizi yoluyla toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Durum çalışmaları bir varlığın mekâna ve zaman bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmalardır, aynı zamanda örnek olay çalışması olarak da bilinir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022, s. 24). Veriler toplanırken 11.12.2022 tarihi son tarih olarak belirlenmiştir. Çalışmada makalelerin yıl, tür ve yöntem değişkenlerine yer verilmiştir.

2.2. Evren-Örneklem/Çalışma Grubu

Çalışma kapsamı Google Akademik veri tabanından, 2012-2022 yılları arasında uluslararası makaleler filtrelenerek yapılmıştır. Arama motorlarına “Feminist therapy” anahtar sözcüğü yazılmıştır. Bulunan 20 makaleden 14’ü psikoloji, 3’ü sağlık, 1’i eğitim, 1’i sosyoloji, 1’i sosyal hizmet alanındadır. Sosyal hizmet, sosyoloji makaleleri literatür taramasına dahil edilmemiştir. Araştırma 18 makale ile yürütülmüştür.

2.3. Araştırma ve Yayın Etiği

Yapılan çalışmada “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “*Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler*” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

2.3.1. Etik kurul izni

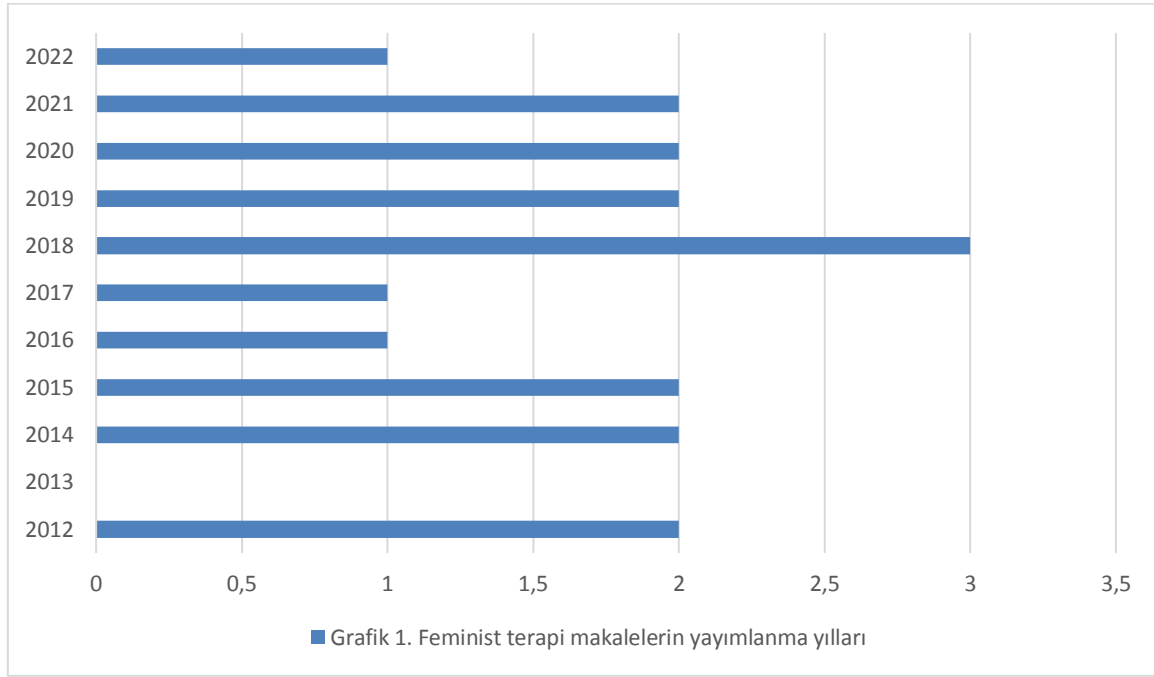
Bu araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya konu olan feminist terapi makaleleri yayımlanma yılları, alanları ve yöntemleri bakımından incelenmiştir. Araştırma soruları kapsamında bulgular alt başlıklar halinde sunulmuştur.

3.1. Feminist Terapi Makalelerinin Yayınlanma Yılları

Makalelerin yazılış yıllarına göre değerlendirilmesi Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1.

Grafik 1 değerlendirildiğinde yıl dağılımının 2012-2022 yılları arasında olduğu görülmektedir.

2012 yılında yayımlanmış olan makalelerden biri olan “Counsellors’ Choice of a Preferred Therapy as Autobiography” (Manthei, 2012) adlı çalışmanın içeriğinde feminist terapiden bahsetmektedir fakat çalışmanın direkt konusu feminist terapi değildir. 2012 yılındaki bir diğer çalışma “Feminism and Psychology” (Eagly, 2012) olmaktadır. Bu çalışma ise feminizm içerikli olup feminizm kültüründen, psikologların kadınlara bakışından ve yaklaşma biçiminden bahsetmektedir. 2013 yılında feminist terapi içerikli bir makale bulunamamıştır.

2014 yılında yayımlanmış olan makalelerden ilki Lee, Wachholtz ve Choi (2014) tarafından çalışılan “A Review of the Korean Cultural Syndrome Hwa-Byung: Suggestions for Theory and Intervention” adlı makaledir. Bu çalışmada Kore’de yaşayan bireylere özgü olan Hwa-Byung sendromu feminist terapi ışığından gözden geçirilmektedir. 2014 yılındaki bir diğer çalışma Stefanie F. Smith’in (2014) çalışmasıdır. “What History Can Teach Us: Implications for the Conceptualization and Treatment of Interpersonal Trauma in Women” isimli makalede Amerika Birleşik Devletleri’nde kadınların yaşamış oldukları travmaları feminist terapi ile açıklamaktadır.

2015 yılındaki ilk makale Jeona (2015) tarafından yayımlanan “Incorporating Feminism Into Rehabilitation Counselor Education” adlı çalışmadır. Bu makalenin amacı feminizmi ve feminist terapiyi danışmanlık içerisine dahil etmektedir. Feminizmin görüş ve felsefesinin rehabilitasyon süreciyle örtüştüğünü ve danışmanlığa dahil edilmesinin önemli olacağı vurgulanmıştır. 2015’te yayımlanan bir diğer çalışma Gómez, Jenn, Lewis, Laura, Noll, Smidt ve Birrell (2015) tarafından hazırlanan bir çalışmadır. “Shifting the Focus: Non-Pathologizing Approaches to Healing from Betrayal Trauma through an Emphasis on Relational Care” adlı çalışma doğrudan feminist terapi ile ilişkili olmayıp travmaların patolojiden daha çok terapi ve kadının güçlenmesiyle ortadan kalkacağını açıklayan bir çalışma özelliği göstermektedir.

2016 yılında içeriğinde feminist terapi konu olan 1 makaleye rastlanmıştır. Bu makale “A Review Of Primary Care Interventions To Improve Health Outcomes In Adult Survivors Of Adverse Childhood Experiences” dir. Korotana, Dobson, Pusch ve Josephson (2016) tarafından yayımlanmıştır. Makalenin amacı olumsuz çocukluk deneyimleri yaşayan ve bunlardan kurtulan yetişkinlerin müdahale basamaklarını gözden geçirmektir. Makale incelendiğinde feminist terapi dışında birçok terapi yöntemi açıklanmıştır. Yapılan araştırmalarda olumsuz çocukluk deneyimi yaşayan kadınlarda feminist terapinin etkililiği görülmüştür fakat genel olarak etkilerin minimal etkiler olduğu vurgulanmıştır.

Conlin (2017) tarafından yayımlanan makale “Feminist Therapy: A Brief Integrative Review Of Theory, Empirical Support, And Call For New Directions” 2017’de feminist terapi içerikli tek makaledir. Çalışma direkt olarak feminist teori üzerine yazılmıştır. Sağlıksız gelişim, terapötik değerlendirme, terapide güç ve baskı, eşitlikçi ilişki, bilinç güçlendirme gibi konulara değinmiştir.

2018 yılında feminist terapi içerikli 3 makale bulunmaktadır. Bunlardan ilki Budge ve Moradi (2018) tarafından yayımlanmış olan “Attending To Gender in Psychotherapy: Understanding And Incorporating Systems Of Power” adlı çalışmadır. Bu çalışma psikoterapi sürecinde toplumsal cinsiyet kavramıyla ilgilenmenin öneminden bahsetmiştir. Terapilerde feminist terapiyi kullanmanın yarattığı değişimler belirtilmiştir, örnek danışma sunumları çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca çalışmada feminist terapi uygulayıcılarına öneriler verilen bir bölüm bulunmaktadır. Bir başka çalışma Hay, Claudino, Touyz ve Elbaky (2018) tarafından yürütülen bir çalışmadır. “Individual Psychological Therapy in The Outpatient Treatment Of Adults With Anorexia Nervosa (Review)” adlı makale klinik içeriklidir ve anoreksiya nevroza hastalarının ayakta tedavileri sürecinde bireysel psikoterapi yöntemlerinden bahsetmektedir. Çalışma doğrudan feminist terapi ile ilgili değildir. Feminist terapi, araştırmanın içerisinde dahil edilen terapi yöntemlerinden biridir. Araştırmada ergenlik dönemi süresince anne kız ilişkisinin, kız çocuğunun ileriki yaşlarında yeme-içme kontrolü ile arasında bir ilişki olduğu savunulmaktadır. Aynı zamanda her terapi yöntemine feminist düşüncenin entegre olmasının gerekliliği anlatılmaktadır. Aynı yıl içerisinde Sweeney, Clement, Gribble, Jackson, Carr, Catty ve Gillard (2018) tarafından yayımlanan bir başka çalışma ise “A Systematic Review Of Qualitative Studies Of Adults’ Experiences Of Being Assessed For Psychological Therapies” dir. Yetişkinlerin psikoterapi sürecini değerlendirdikleri nitel bir çalışmadır. Birçok terapi yöntemini içeren araştırmada feminist terapi ile ilgili bulgular da yer almaktadır. Sonuçlara bakıldığında özellikle bazı kadın danışanların, kişiyi ve kişiliğin ötesindeki bağları görece kadın feminist terapistler aradıkları sonucuna ulaşıldı. Aynı zamanda çalışma içerisinde feminist terapi ile ilgili yer alan bir başka bulgu ise feminist terapinin net olmadığı ve hizmete göre değişeceği şeklinde yorumların alınması olmuştur.

2019 yılında incelenen ilk makale Ruck, Köhne, Beck, Knasmüller, Luckgei ve Parzer (2019) tarafından yayımlanan “Feministische Therapie – frauenspezifische Therapie – gendersensible Therapie” adlı çalışmadır. Almanca dilinde yazılmıştır. Bu çalışma feminist terapiyi baştan sona açıklamaktadır. Sırasıyla tarihsel gelişim, terapinin temel kavramları ve özelliklerine değinilmektedir. Knebel (2019) tarafından yayımlanan bir başka makale “What Can Psychotherapists Learn From A Materialist Science Of The Subject?” olmuştur. Makalenin amacı psikoterapilerin bireylerin özgürleştirici özellikleri ortaya çıkararak nasıl yapılandırılabilirliğini açıklamak olmuştur. Bunların eleştirel psikoloji başlığı altında toplanabileceği söylenmiştir ve feminist terapi de bu başlık altında yerini bulmuştur. Feminist terapinin “kişisel olan politiktir” kavramından yola çıkarak bu kavram ile danışanların güçlenmesinin olası olduğu dile getirilmiştir.

2020 yılında Hyde ve Amy (2020) tarafından yazılmış olan ilk makale “Gender Differences in Depression: Biological, Affective, Cognitive, and Sociocultural Factors” dür. Araştırma depresyon tedavisine katkı sağlayan cinsiyet ve cinsiyet farklılıklarını ele almıştır. Makale içerisinde feminist terapi, atılganlık becerileri, özgüven ve kişisel kimlik duygusunu kazandırmasıyla yer almıştır. Bodry ve Schwantes (2020) tarafından yayımlanan bu yıldaki bir başka makale “Clinical Applications Of Feminist Music Therapy: An Overview Of The Literature” dür. Araştırma diğer çalışmalardan farklı olarak feminist müzik terapisinin incelenmesini içermektedir. Güçlendirme, iş birliği, bağımsızlaşma gibi feminist terapi kavramlarının içerisinde geçtiği bir şarkı yazmak önerilerden biridir.

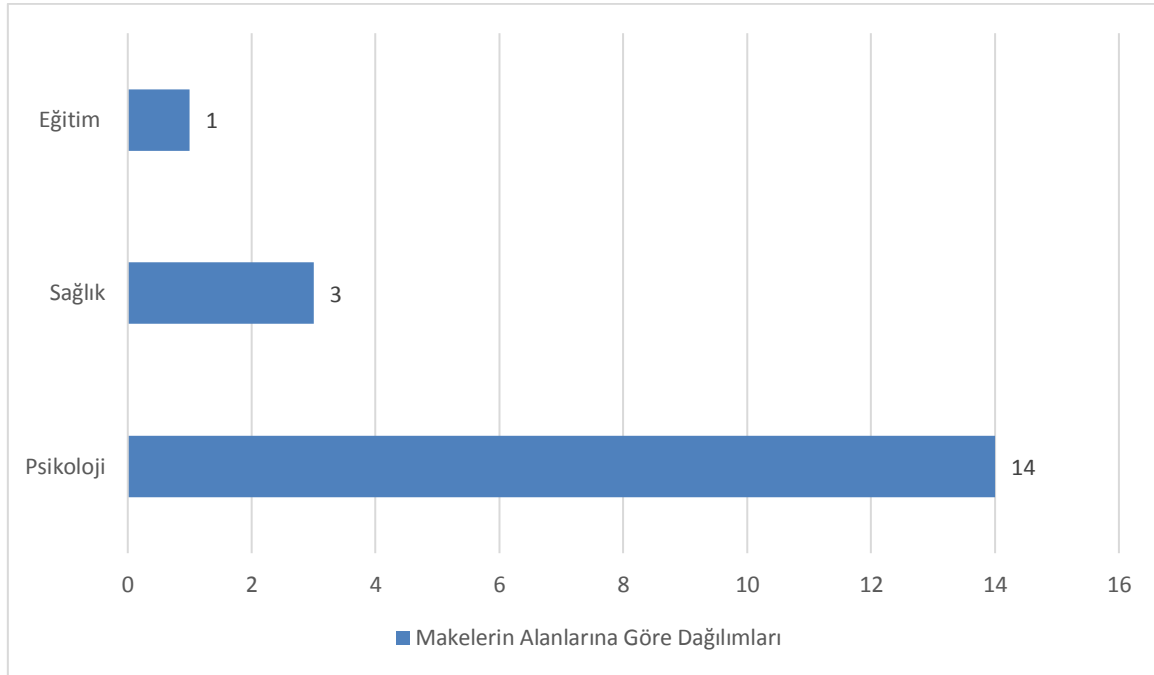
2021 yılında Kraul (2021) tarafından “The Healing Power of Nature for Women Who Have Experienced Domestic Violence: Literature Review” yazılan bu makale aile içi şiddet görmüş kadınların iyileştirilmesine yönelik ortaya çıkmıştır. Makalenin amacı aile içi şiddet görmüş kadınların güçlenmesini ve cinsiyete dayalı deneyimlerinin onurlandırılmasını sağlamaktır. Makaleden kadın merkezlerinde ve kadın sığınma evlerinde kadınların güçlendirilmesi ve iyileşmenin kolaylaşması için feminist terapistlerin bulunduğu bilgisi alınmaktadır. Aynı yıl içerisinde Halo, Mrhálek ve Kajanová (2021) tarafından yayımlanan bir başka makale “Feminist and Gender-Sensitive Psychotherapy: Social Construction of Mental Health” dir. Araştırmanın amacı feminist terapiye ilişkin ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir terapi olan feminist terapiyi açıklamaktır. Araştırma feminist terapi amacını ve psikoterapi sürecini detaylı olarak anlatmaktadır.

2022 yılında feminist terapi içerikli bir makale yer almaktadır. Perrella (2022) tarafından yayımlanan “Feminist Counselling Practice In Australia: Who, Where & How?” adlı makaledir. Bu makale feminist terapinin

Avustralya’da nasıl uygulandığı üzerine bir çalışmadır. Bulgulara bakıldığında feminist terapinin hala kadınlar için ve kadınlar tarafından uygulandığı sonucuna varılmıştır. Araştırmanın sonucunda feminist terapinin Avustralya’da kullanılan temel bir terapi yöntemi olmayıp tekniklerinin kullanıldığı yönünde bulgular ortaya çıkmıştır.

3.2. Feminist Terapi Makalelerinin Alanlara Göre Dağılımı

Makalelerin alanlara göre dağılımı Grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 2.

Grafik 2’de makalelerin alanlarına göre dağılımları görülmektedir. Grafikten hareketle feminist terapi konulu makaleleri 14’ü psikoloji, 3’ü sağlık ve 1 tanesi eğitim alanında yayımlanmıştır.

Psikoloji alanında yer alan çalışmaların konu bakımından geneline bakıldığında; Makalelerden Manthei’nin (2012) terapi yöntemlerini inceleyen bir çalışmada, terapi tercihlerinin nasıl oluştuğu üzerine bazı yöntemler açıklanmıştır. Eagly (2012) tarafından yayımlanan bir çalışmada, feminizm ve psikoloji arasındaki ilişkiyi açıklamak ve feminizm felsefesini psikolojiye entegre etmek amaçlanmıştır. Smith (2014) tarafından yayımlanan çalışma ise tarih boyunca kadınlarda süregelen kişilerarası travmaları araştırmıştır ve feminist terapi aracılığıyla yorumlamıştır. Gómez, Jenn, Lewis, Laura, Noll, Smidt ve Birrell (2015) ise patolojik olmayan yaklaşımların ihanet travması üzerindeki etkileri ele aldığı çalışmayı yürütmüştür. Korotana, Dobson, Pusch ve Josephson (2016) çalışmasında olumsuz çocukluk deneyimi yaşayan yetişkinlerin çeşitli terapi yöntemleriyle iyileşebileceğini açıklamaya çalışır. Bu çalışmada Feminist terapi teknikleri de diğer terapiler gibi iyileştirici yönleriyle açıklanmıştır. Conlin’in (2017) çalışması Feminist teoriyi, kavramlarını ve yöntemlerini anlattığı bir çalışma yürütmüştür. Budge ve Moradi’nin (2018) yayımladıkları makale psikoterapi sürecinde toplumsal cinsiyet ile ilgilenmeyi konu alır ve toplumsal cinsiyeti ele alırken feminist felsefe ve feminist terapiden yararlanmıştır. Sweeney, Clement, Gribble, Jackson, Carr, Catty ve Gillard (2018) tarafından yayımlanan makale yetişkinlerin psikolojik terapiler sonucunda görüşlerini içermektedir. Çalışmada Feminist terapi açıklanmıştır ve net olmadığı ile ilgili görüşler olduğu paylaşılmıştır. Knebel’in (2019) çalışması terapi yöntemlerinin özgürleştirilmesinin gerekliliği düşünülerek yapılmıştır. Eleştirel psikoloji üzerinden feminist terapi açıklanmıştır ve cinsiyete dayalı eşitsizliklerin çözülmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu noktada da feminist terapinin kavramları ve yöntemlerinden yararlanılmasının yararlı olacağı anlatılmıştır. Ruck, Köhne, Beck, Knasmüller, Luckgei ve Parzer (2019) tarafından yayımlanan araştırma, terapi çeşitliliğinin artırılmasının gerekliliği ön görülerek yazılmıştır. Öncelikle feminist terapiyi tarihsel olarak incelemiştir, ardından temel kavramlarını ve özelliklerini açıklamıştır. Bodry ve Schwantes’in (2020) çalışması Feminist müzik terapinin klinik uygulamalarda kullanımı incelenmiştir. Şarkı sözlerinde güçlendirici, özgürleştirici ve daha birçok feminist terapi kavramına yer verilerek terapiye uygulanmıştır. Feminist terapi üzerine makalelerin

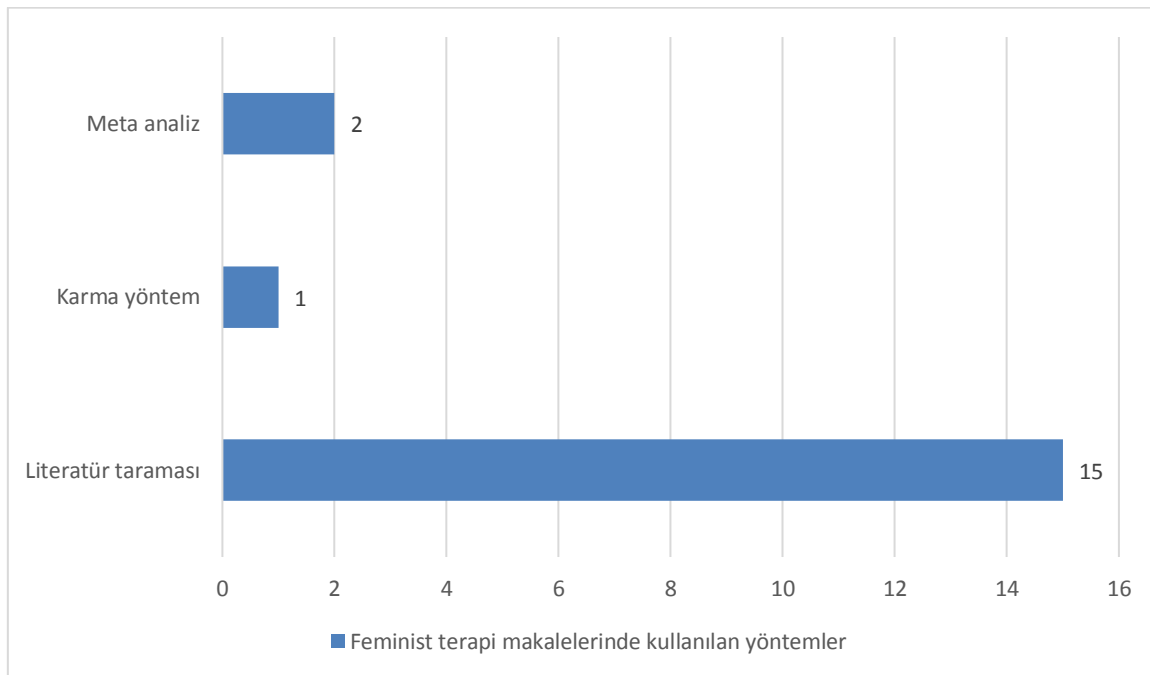
araştırılmasını içeren çalışmada şarkı sözü seçimlerinin ırk veya kültürel geçmiş içermediği sonucuna varılmıştır. Halo, Mrhálek ve Kajanová (2021) tarafından yayımlanan makalede feminist ve toplumsal cinsiyete duyarlı psikoterapinin teoriye ve pratiğe katkı sağlaması gerekliliği ele alınmıştır. Feminist terapinin kadını ve erkeği değerlendirmesi, ataerkil düşüncenin ruh sağlığı üzerindeki etkileri belirlenmiştir. Bu fonksiyonsuzlukların feminist terapinin, bireysel psikoterapilere daha çok dahil edilmesiyle çözümlenebileceğini belirtilmiştir. Kraul'un (2021) araştırması aile içinde şiddet yaşamış olan kadınların iyileşmesi ve tedavi olmasına ilişkin açıklamaların yapıldığı bir çalışmadır. Kadınların, kadın merkezlerinde ve sığınma evlerinde gördükleri terapilerle birlikte güçlenmesi ve özgürleşmesi anlatılmıştır.

Sağlık alanında; Lee, Wachholtz ve Choi (2014) tarafından Kore'de yaşayanlara özgü Hwa-Byung sendromu üzerine bir çalışma yürütülmüştür ve bu sendroma eşlik eden komorbit hastalıklar da araştırılmıştır. Hay, Claudino, Touyz ve Elbaky (2018) çalışmalarında, anoreksiya nevrozalı hastaları temel alıp hastaların tedavi süreçlerindeki bireysel terapileri açıklamıştır. Güçlendirici bir özelliği olan feminist terapi de bireysel terapi yöntemleri arasında yer almıştır. Hyde ve Amy (2020) tarafından yayımlanan makalede ise depresyonda cinsiyet farklılıkları incelenmiştir ve cinsiyet farklılıklarına dayalı olarak güçlenme, atılganlık becerileri gibi noktalarda feminist terapiden faydalanılmıştır. Perrella'nın (2022) çalışmasında ise Avustralya'daki terapistlerin feminist terapiyi nasıl ve ne derece kullandıklarının araştırılmıştır. Makalenin sonuçlarına bakıldığında feminist terapinin doğrudan kullanılmadığı ancak çeşitli terapi yöntemleri kullanılırken feminist terapinin bazı tekniklerinin de kullanıldığı görülmüştür.

Jeona (2015) tarafından yayımlanan makale feminizmin danışmanlık eğitimine dâhil edilmesini konu almıştır. Feminizmin cinsiyet, güç gibi kavramlarda etkililiğinin yanı sıra danışmanlığın temel felsefesini ve değerlerini eğitmek için de yarar sağladığı ve eğitimcilerin konularına dahil edilebileceği sonucuna varılmıştır.

3.3. Feminist Terapi Makalelerinde Kullanılan Yöntemler

2012-2022 yılları arasında incelenen makalelerde kullanılan yöntemler Grafik 3'te verilmiştir.

Grafik 3.

Grafik 3 incelendiğinde Manthei'nin (2012) literatür taraması olan çalışma danışmanların kendi kişisel özelliklerine ve değerlerine uygun olan terapi yöntemini seçmelerinin gerekliliğini ve bunun etkilerini anlatan bir çalışmadır. Eagly'nin (2012) literatür taraması PsycINFO tarafından yayımlanan 1960-2009 yılları arasındaki dergi makalelerinden oluşmuştur. Literatür taraması sonucunda sosyal davranışı ve bireysel eğilimleri araştıran ve birçok uygulamalı alanda çalışmaların fazlalığı ortaya çıkmıştır. Smith'in (2014) literatür taraması, kişilerarası mevcut travmaları açıklamak ve gelecek terapistlere ışık olmak amacıyla yazılmıştır.

Lee, Wachholtz ve Choi'nin (2014) Kore'de yaşayan sendrom Hwa-Byung'u gözden geçirdiği makale, bu sendroma önceden yapılan müdahaleleri açıklamıştır ve yeni ekolojik modeller sunmuştur. Hwa-Byung

sendromuna ilişkin öneriler de çalışmaya eklenmiştir. Gómez, Jenn, Lewis, Laura, Noll, Smidt ve Birrell (2015) tarafından yayımlanan literatür taraması travmanın kültürel etkilerini ve kişiyi nasıl etkilediğini araştırmıştır ve ardından travmanın iyileşmesi adına ilişkişel kültürel terapi yöntemini sunmuştur.

Jeona (2015) tarafından yazılmış olan literatür taraması rehabilitasyon danışmanlığı ve feminizm kavramlarını karşılaştırmıştır. Feminist terapi süpervizyonlarını araştırmıştır ve rehabilitasyon danışmanlığına uygulanabilirliğini sunmuştur. Korotana, Dobson, Pusch ve Josephson (2016) tarafından yayımlanan literatür taraması ACE (olumsuz çocukluk deneyimleri) öyküsü olan yetişkinler için psikoterapi müdahalelerini incelemiştir. Psycinfo ve PubMed veri tabanları kullanılmıştır ve kriterleri karşılayan 99 çalışma belirlenmiştir. Bilişsel davranışçı terapiler iyileştirici olarak en fazla kanıta sahip terapi yöntemi olmuştur.

Conlin'in (2017) çalışmasında feminist terapiyi inceleyen teorik ve ampirik çalışmalar yer almıştır. Teorik ve ampirik çalışmalarda tarama, sağlıklı sağlıksız gelişim ve terapötik değişim gibi alanlarla daraltılmıştır. Hay, Claudino, Touyz ve Elbaky (2018) tarafından yayımlanan literatür taramasında Cochrane Library tüm yılları, MEDLINE 1950'den bugüne, EMBASE 1974'ten günümüze ve psycINFO 1967'den bugüne araştırmalar yapılmıştır. Bulunan çalışmalardan devam edilenler çıkartılmış ve toplamda 10 çalışma belirlenmiştir.

Sweeney, Clement, Gribble, Jackson, Carr, Catty ve Gillard'ın (2018) literatür taramasında kapsamlı elektronik veri tabanı araştırması yapılmıştır. Dahil edime kriterleri psikoterapi hizmetleri içerisinde değerlendirilen 16 yaş üzeri danışanların deneyimleri olarak daraltılmıştır. Araştırmalar yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış seçilmiştir. Nitel anket verileri de çalışmaya dahil edilmiştir. Budge ve Moradi (2018) tarafından yayımlanan meta analiz çalışmasında iki kriter belirlenmiştir. Birincisi trans bireylerle yürütülen randomize kontrollü psikoterapi araştırmaları (RCT) incelenmiştir ve ikincisi RCT'lerin sonuçlarının başka psikoterapilerle karşılaştırılmıştır. Araştırmalardan 10 tanesi nicel 10 tanesi ise nitel çalışmalardan oluşmuştur.

Knebel'in (2019) literatür taraması psikoterapi uygulamalarının özgürleştirici potansiyellerinin gelişmesini sağlayacak şekilde oluşturulması ile ilgili olmuştur. Özgürleştirici potansiyelleri geliştirici önerilerin verilmesi amaçlanmıştır. Ruck, Köhne, Beck, Knasmüller, Luckgei ve Parzer'ın (2019) literatür taramasında feminist terapinin tarihçesi, amacı, terapideki yeri açıklanmıştır. Feminizm felsefesinin düşünce olarak terapi yöntemlerine dahil edilmesini anlatmıştır. Bodry ve Schwantes (2020) tarafından yayımlanan literatür taramasında feminist müzik terapinin klinik seanslarda kullanılması araştırılmıştır. 69 makale, tez, bölüm ve vaka örneği bulunmuştur. Bunlardan 11 yayın feminist müzik terapinin klinik uygulamalarını içermiştir ve araştırmaya 11 yayın dahil edilmiştir.

Hyde ve Amy'nin (2020) meta analiz çalışmasında majör depresyondaki cinsiyet farklılıkları üzerine bir çalışmadır. Makale ABC modeli, stres, kırılabilirliğin etkisi, strese maruz kalmadaki cinsiyete dayalı farklılıkları ve cinsiyet eşitsizliğini konu almıştır. Kraul'un (2021) literatür taramasında aile içinde şiddet kadınlar için doğa temelli uygulamaların iyileştirme potansiyelini tanımlayan 5 tema belirlenmiştir. Bu temalar benliğin iyileşmesi, fiziksel ve psikolojik iyileşme, insan ve doğa için karşılıklı iyileşme, sezgiye ve geleneksel bilme biçimlerine değer verme ve insan ile doğa arasındaki karşılıksızlık olarak belirtilmiştir.

Halo, Mrhálek ve Kajanová (2021) tarafından yayımlanan literatür taramasında feminist ve toplumsal cinsiyete duyarlı psikoterapi teori ve pratiğini ve anlamını açıklamıştır. Amaç konuya kapsamlı genel bir bakış sağlamış olmaktadır. Perrella'nın (2022) çalışması karma desenlidir. 2020 Haziran ve Ağustos arasında yapılan araştırmada çevrimiçi FTB-R anketi 62 kişiye uygulanmıştır. Ardından 8 kişiye yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde 8 açık uçlu soru sorulmuştur. Sorulardan birkaçı "Feminist danışmanlığı nasıl tanımlarsınız?", "Danışanlarınızı nasıl güçlendirmeye çalışıyorsunuz?", "Eşitlikçi bir terapötik ilişki ne kadar önemlidir?", "Feminist danışmanlık uygulamanızı engelleyen herhangi bir engeli tanımlayın." şeklindedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya alınan toplam 20 makale içerisinden 1 sosyoloji ve 1 sosyal hizmet alanında makaleler göz ardı edilmiştir. Bulgular toplamda 18 makale olarak ortaya çıkmıştır. Sonuçta, feminist terapi konulu çalışmaların çoğunluğunun psikoloji alanında yapıldığı görülmüştür. Son on yıl incelendiğinde yıl içerisinde en fazla çalışma sayısına 2018 yılında 3 çalışma ile ulaşılmıştır. Feminist terapinin direkt ele alınma oranının düşük olduğu ve literatürde araştırılma sayısının çok az olduğu sonucuna varılmıştır. Hyde ve Mezulis'in (2020) çalışmasında kadınların olumsuz bilişsel stillere sahip oldukları, düşük kazancı olması ve boşanmaktan

çekinmesi, cinsel taciz vb. bu gibi değişkenlerin ileriki dönemlerde depresyon gibi ruhsal hastalıkları beraberinde getirebildiği ortaya çıkmıştır. Gelecek araştırmalar için çalışma önerileri aşağıda gösterilmiştir:

Feminist terapi ile ilgili daha çok araştırma yapılması ve farklı değişkenlerin değerlendirilmesi literatüre katkı sağlayacaktır. Yapılan araştırmalarda yöntem farklılığına gidilmesi gerekliliği görülmüştür. Araştırmaların çoğunluğu literatür taraması olarak saptanmıştır. Uygulamada etkililiğinin araştırılması noktasında eksiklikler vardır. Toplum adaletinin daha tutarlı bir tanımına ihtiyaç vardır. Toplum eğitimi ve toplum adaleti konularında farkındalık yaratmanın tutum ve davranışlara nasıl ve ne derecede katkı sağlayacağı araştırılması önemli olacaktır. Araştırmalar genellikle kadın feminist terapistler ile yürütülmüştür. Erkek feminist terapistler ile çalışmaların yapılması literatürün çeşitlenmesine olanak sağlayacaktır.

5. BEYAN

Araştırma ve Yayın Etiği: Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni Beyanı: Bu araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %50 (literatür incelemesi, problemin açıklanması, araştırma ve araştırmanın analizi, bulguların sunumu, tartışma ve sonuç) 2. yazar katkı oranı: %50 (literatür incelemesi, problemin açıklanması, araştırma ve araştırmanın analizi, bulguların sunumu, tartışma ve sonuç)

Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

6. KAYNAKÇA

Akbary, S. H., Pascoe, L., & Wells, L. (2022). Community justice approaches for engaging and mobilizing men for violence prevention and the advancement of gender equality, diversity, justice, and inclusion: rapid evidence review. *University of Calgary Faculty of Social Work*, 1-35.

Bondry K., & Schwantes, M. (2020). Clinical applications of feminist music therapy: An overview of the literature. *Nordic Journal of Music Therapy*, 30(2), 106-130. doi: 10.1080/08098131.2020.1753230

Brown, L. S. (1994). *Subversive dialogues: Theory in feminist therapy*. Basic.

Brown, L. S. (2018). *Feminist therapy*. American Psychological Association.

Budge, S. L., & Moradi, B. (2018). Attending to gender in psychotherapy: Understanding and incorporating systems of power. *J. Clin. Psychol*, 74, 2014-2027. doi: 10.1002/jclp.22686

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Conlin, S. H. (2017). Feminist therapy: A brief integrative review of theory, empirical support, and call for new directions. *Women's Studies International Forum*, 62, 78-82. doi: 10.1016/j.wsif.2017.04.002

Eagly, A. H., Eaton, A., Rose, S. M., Riger, S., & McHugh, M. C. (2012). Analysis of a half-century of research on women and gender. *American Psychological Association*, 67(3), 211-230. doi: 10.1037/a0027260

Enns, C. Z. (2004). *Feminist theories and feminist psychotherapies: Origins, themes, and diversity*. Routledge.

Gomez, J. M., Lewis, J. K., Noll, L. K., Smidt, A. M., & Birrell, P. J. (2016). Shifting the focus: non-pathologizing approaches to healing from betrayal trauma through an emphasis on relational car. *Journal of Trauma & Dissociation*, 17(2), 165-185. doi: 10.1080/15299732.2016.1103104

Hay, P. J., Claudino, A. M., & Elbaky, A. (2015). Individual psychological therapy in the outpatient treatment of adults with anorexia nervosa (Review). *Cochrane Library*, 7, 1-72. doi: 10.1002/14651858.CD003909.pub2.

Hill, M. (1990). On creating a theory of feminist therapy. *Women & therapy*, 9(1-2), 53-65.

Hyde J. S., & Mezulis A. H. (2020). Gender differences in depression: biological, affective, cognitive, and sociocultural factors. *Harvard Review of Psychiatr*, 28(1), 1-13. doi: 10.1097/HRP.0000000000000230

- Jeona, M. (2015). Incorporating feminism into rehabilitation counselor education. *Rehabilitation Research, Policy, And Education*, 29(1), 47-57. doi: 10.1891/2168-6653.29.1.47
- Mantehi, R. (2012). Counsellors' choice of a preferred therapy as autobiography. *New Zealand Journal of Counselling*, 32(1), 1-11.
- Knebel, L. (2019). What can psychotherapists learn from a materialist science of the subject?. *Annual Review of Critical Psychology*, 16, 1178-1208.
- Korotana, L. M., Dobson, K.S., Pusch D., & Josephson T. (2016). A review of primary care interventions to improve health outcomes in adult survivors of adverse childhood experiences. *Clinical Psychology Review*, 46, 59-90. doi: 10.1016/j.cpr.2016.04.007
- Kraul, R. (2021). *The healing power of nature for women who have experienced domestic violence: Literature review*. City University of Seattle, 1-58.
- Lee, J., Wachholtz A., & Choi, K. (2014). A review of the Korean cultural syndrome hwa-byung: suggestions for theory and intervention. *Asia Taepyongyang Sangdam Yongu*. 4(1), 1-17.
- Murdock, N. L. (2019). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- McNamara, K., & Rickard, K. M. (1989). Feminist identity development: Implications for feminist therapy with women. *Journal of Counseling & Development*, 68(2), 184-189.
- Perrella, A. (2022). Feminist counselling practice in Australia: Who, where & how?. *Women's Studies International Forum*, 93, 1-9. doi: 10.1016/j.wsif.2022.102602
- Ruck, N., Köhne, M., Beck, M., Knasmüller, F., Luckgei, V., & Parzer E. (2019). Feministische therapie – frauenspezifische therapie – gendersensible therapie. *Psychotherapie Forum*, 23, 4-10. doi: 10.1007/s00729-019-0111-4
- Smith, S. F. (2014). What history can teach us: Implications for the conceptualization and treatment of interpersonal trauma in women. *Women & Therapy*, 37(1-2), 109-121. doi: 10.1080/02703149.2014.850339
- Sweeney, A. S., Clement, S., Gribble, K., Jackson, E., Carr, S., Catty, J., & Gillard, S. (2018). A systematic review of qualitative studies of adults' experiences of being assessed for psychological therapies. *Health Expectations*, 22(133). 133-148. doi: 10.1111/hex.12844

7. EXTENDED ABSTRACT

Feminism implies a phenomenological philosophy and emerges from it. The basic political action is the same as the basic therapeutic action: it is the process of participating in the experience of another person in such a way that allows that person to clearly reveal his inner knowledge about what is real (Hill, 1990, p. 53). Feminist therapy emerged in the 1960s and rebelled against the pressure that culture was exerting on women. Feminist therapy was born out of the feminist movement and has no antecedent. It has attracted attention that the founders are not European or American. In our culture, female characteristics are seen as dysfunctional, while masculine characteristics are a condition for being healthy. One of the goals of feminist therapy is to show that women are not a problem caused by their gender.

Feminist therapy tries to offer a way for women to overcome the difficulties they experience in life more easily. In therapy, she focuses on patriarchal thoughts, gender inequalities, physical, emotional and sexual violence. Feminist therapy criticizes the fact that most therapists are men. A feminist therapist will evaluate the ways in which a client has been left powerless in the biological field and realize how apparent powerlessness can actually represent resistance strategies used in the service of survival or security (Brown, 2018, p. 143). Feminist therapists use a wide variety of techniques associated with humanistic, cognitive, existential, family and psychodynamic therapy schools (Enss, 2004, p. 43). The techniques used in feminist therapy are techniques such as gender role analysis, self-disclosure, group work. Cross's theory has an intuitive value for the development of a positive feminist identity model. The first stage is the passive acceptance stage. At this stage, the woman does not question the characteristics of herself. The second stage is the enlightenment phase. The woman has experienced unwanted events and provided awareness. The third stage is the stage of getting stuck and getting out. At this stage, women are more likely to be friends with women and do not have close

relationships with men. And at the stage of going out, he realizes that negative emotions do not work. The fourth stage is the synthesis stage. A woman begins to strive not only for herself, but also for other women.

This article was conducted in order to decipher the international research articles between the years 2012-2022 with the content of Feminist therapy. The sub-dimensions of the research were the publication years of the articles, the fields of the articles and the methods used in the articles. In this research, situation analysis pattern, one of the qualitative research methods, was used. The data were collected through document analysis and subjected to content analysis. Case studies are research in which an entity is defined and customized depending on space and time, it is also known as case study (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2022, p. 24). While collecting the data, the date of 11.12.2022 has been determined as the deadline. In the study, the year, type and method variables of the articles were included.

The scope of the study was made by deciphering international articles from Google Academic database between the years of 2012-2022. The key word "feminist therapy" has been used. Of the 20 articles found, 14 are in the field of psychology, 3 are in health, 1 is in education, 1 is in sociology, 1 is in the field of social work. Social work, sociology articles are not included in the literature review. The research was conducted on 18 articles.

After all, it has been observed that the majority of studies on feminist therapy have been conducted in the field of psychology. When the last ten years are examined, the highest number of studies in the year was reached with 3 studies in 2018. It has been concluded that the rate of direct treatment of feminist therapy is low and the number of studies in the literature is very small. In the studies examined, it was observed that women have negative cognitive styles. Having low earnings and being afraid of divorce, peer bullying, sexual harassment, etc. It has been revealed that such variables can bring about mental illnesses such as depression in the future.

More research on feminist therapy and evaluation of different variables will contribute to the literature. In the researches carried out, it has been seen that it is necessary to go to the method difference. The majority of the studies were determined as literature reviews. There are shortcomings in the research of its effectiveness in practice. It will be important to investigate how and to what extent raising awareness about community education and community justice issues will contribute to attitudes and behaviors. Research has usually been conducted with female feminist therapists. Conducting studies with male feminist therapists will allow the literature to diversify.